

VERSCHENEN

Van Mensen en Dingen

In dit nummer alweer veel aandacht voor dieren. Ditmaal echter in een andere streek, een andere tijd en een andere context dan in het vorige nummer waarin de geschiedenis van de dierenbescherming uitgebreid aan bod kwam. We trekken naar West-Vlaanderen en vertoeven overwegend in het Brugse Vrije, waar vooral in de achttiende eeuw de runderpest hevig woedde. Er was (letterlijk!) geen kruid tegen gewassen en de overheid besloot drastisch in te grijpen. In het bijzonder burggraaf Vilain XIII, voorzitter van de Staten van Vlaanderen, zette door. Samen met zijn medewerkers voerde hij een strenge eradicatiepolitiek door, tegen de wil van het volk in. In deze bijdrage wordt de grote belangrijke rol daarin van de hogere kerkelijke overheid in de verf gezet. Hoewel de Kerk het traditionele aanroepen van (dier)geneesheiligen en het inrichten van processies niet ontmoedigde, en ook de gelovigen opriep om ‘hun leven te beteren’ om van deze ‘straffe Gods’ verlost te geraken, ondersteunde ze krachtig de aanpak van de wereldlijke overheid. We zien de geest van de Verlichting aan het werk op het Vlaamse platteland. Het artikel eindigt bij de bestrijding en uitroeiing wereldwijd (2011) van deze virale ziekte.

Een korte bijdrage beschrijft hoe het prestigieuze konijnenras, de Vlaamse Reus, de koning onder de konijnen, geselecteerd werd door kleine kwekers in de Gentse voorsteden. Men hield daar een simpel en efficiënt soort wedstrijden met reuzenweegschalen.

Hebben de welbekende Brugse zotten en Gentse stroppen iets gemeen? Onder deze lichtjes provocerende titel start een kleine zoektocht naar de historische achtergronden van de twee spotnamen.

Een heel ander thema betreft kloskant, het ‘spellewerk’. Drie voorbeelden uit de achttiende en vroege negentiende eeuw tonen de ellendige omstandigheden waarin vooral vrouwen en kinderen met dat soort werk een bijdrage moesten leveren om te (proberen) overleven. Een verordening uit de Franse tijd (1809) kondigt de vaak aangeklaagde wantoestanden in de latere negentiende eeuw aan. De kantwerkers hadden geen enkel verweer tegen de handelaars die de patronen en de garens leverden en meteen ook de afgewerkte stukken afnamen.

Tenslotte komt ook de tweede huisnijverheid in de textielsector in de jaren 1700 aan bod, de linnenweverij, ooit zo belangrijk, vooral op het platteland. Een rapport van de pastoor van het Oost-Vlaamse Zingem beschrijft in 1762 hoe ‘schier alle parochianen’ daarmee ‘subsisteren’, letterlijk: overleven. Te verkrijgen à 6 euro in de KBOV bibliotheek, Huis van Alijn, Kraanlei, Gent, op woensdag- en vrijdagmiddagen

700 jaar Stekense Vaart

Dit themanummer van d’Euzie (tijdschrift van de heemkundige kring Stekene, 2015 nr. 2; info via mail j.thiron@skynet.be) beschrijft en illustreert de geschiedenis van een waterloop die ook voor Gent heel belangrijk was. Via die waterweg werden tot in de vorige eeuw massa’s bakstenen en ‘tichels’ (platte dakpannen) - de fameuze Stekense steen - aangevoerd werden.

Voor Stekene zelf betekende die vaart heel wat. Vandaar dat er heel wat aandacht besteed werd aan het zevenhonderdjarig bestaan ervan (octrooi verleend in 1315). In Gent duikt het Stekense Vaardeken pas in de jaren 1700 op als naam gegeven aan een oude Leiearm vanaf de vroegere stadsvesten, later het Handelsdok, die parallel aan de Doornzelestraat en Nieuwland verder liep, en uitmondde aan de huidige Minnemeersbrug. In het gedeelte over de ‘Oude Stekense vaart’ in Gent houdt de auteur John Buysse zich strikt aan vermeldingen op kaarten en in documenten die de naam attesteren vanaf 1780 (hydrografische kaart van Brismaille) tot 1930 (te bebouwen overwelling te vervangen door riool, aanvraag door de NV Usines Carels). Tot op heden is de naam Stekense Vaart in gebruik voor een belangrijke riool in die buurt. Merkwaardig is wel dat een lang bewaard gebleven bochtig deel van de Sassevaart, na de aanleg van de kaarsrechte Voorhaven van het Kanaal Gent – Terneuzen, in de jaren 1800 eveneens aangeduid werd als ‘Stekene Vaardeke’. Het themanummer bevat heel wat kaartmateriaal en oude foto’s, maar is zeker niet het laatste artikel over dit onderwerp. Vooral over het Gentse deel van het vaardeken blijven we met een aantal vragen zitten. Gelukkig bleef de auteur bij de feiten en werden enkele zeer twijfelachtige interpretaties vermeden. Een fout waarin een in 1987 in Ghendtsche Tydinghen (jg. 16, p. 163-171) verschenen artikel ‘Het Stekene Vaardeken, een vergeten vaardeken!’ in verviel.

Van Lede tot Berg

Dit jaar verscheen weerom een kleine monografie van een Gents stadsdeel in de reeks samengesteld en geschreven in het kader van rondleidingen tijdens de Gentse Feesten door Bea Baillieul van de stadsdienst Monumentenzorg. De

beschrijving van Ledeberg start met de twee oudste kernen: bij de Botermarkt, waar de Sint-Daniëlkapel stond en de Dries, tussen de Oude Brusselseweg en het Ledebergplein. De stadsvesten met de nog in het stadslandschap herkenbare bastions aan en tussen de Keizer- en Sint-Lievenspoort, worden mooi geïllustreerd. Schetsen van de bloemisterij en de stormachtige ontwikkeling in de 19de eeuw, de veranderingen met de grote infrastructuurwerken in de vorige eeuw, enkele markante figuren en - niet te vergeten - ook het Ledebergse carnaval, vervolledigen het geheel.

Te verkrijgen in het stadswinkeltje onder de Lakenhalle (5 euro).

Het slachthuis verteld/t

De zeer actieve ‘Buren van de abdij’ brachten ook dit jaar een prachtige uitgave tot stand, ditmaal rond een thema dat niet enkel hun wijk interesseert, de vroegere de Slachthuisbuurt, nu best bekend als Macharius. Het boek is opgebouwd rond vier stevige hoofdstukken die het grote verhaal vertellen vanaf de oprichting in 1850 tot en met de nog recente totale gedaanteverwisseling. Daarnaast gaat er speciaal aandacht naar wat genoemd wordt ‘Het kloppende middenstandshart vandaag’. Bijzonder aangenaam leesbaar en interessant zijn de vele interviewtjes met de zeer uiteenlopende figuren die bij het slachthuisgebeuren betrokken waren, gaande van den ‘azent’ van de veemarkt, de ‘koppenman’, de caféhoudsters tot en met de laatste directeur. Naast de vele historische en eigen foto’s zijn er de buitengewone foto’s van mens en dier door Michiel Hendryckx, terecht weergegeven op groot formaat.

Het boek samengesteld door Fabien Audooren en Christine De Zutter kan verkregen worden à 16 euro in de boekhandel.

Onze Vlaamse munten

De munten van de Bourgondische, Spaanse en Oostenrijkse Nederlanden, en van de Franse en Hollandse periode (1434-1830) door Hugo VANHOUDT. Dit boek geeft een geactualiseerd en uitgebreid overzicht van de centrale muntslag in de Lage Landen van 1434 tot 1830. 664 bladzijden met ca. 2000 foto’s in kleur, ingebonden, drietalig, bijlage met geschatte prijzen. Prijs: € 70 (excl. porto). Te bestellen bij de auteur: vanhoudt.hugo@gmail.com

HET DOCUMENTATIECENTRUM DSMG Begijnhof 46, Sint-Amandsberg, RENOVEERT OP EIGEN KRACHT... EN MET UW HULP?

Op woensdag 1 juli 2015 werd er gestart met een eerste renovatieproject van het Groot Begijnhof in ons convent Engelbertus, Groot Begijnhof 46 te Sint-Amandsberg, vestiging van het documentatiecentrum DSMG (Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis Maurits Gysseling). De firma Frederik Haentjens begon toen effectief met het plaatsen van een centrale verwarming. Met onze vrijwilligers hadden we toen al de voorbereidende werken gedaan, zoals het wegnemen van de oude gasconvectoren, het dichtmaken van al de luchtkanalen in de buitenmuren. We begonnen aan de verhuis van vele documenten en archiefdozen, zodat de meer dan 60 verwarmingselementen kunnen worden geplaatst.

Een andere renovatie betreft het herstellen van de plafonds in diverse lokalen die waterschade leden tijdens de voorbije jaren. Eigenlijk ietsje te vroeg omdat het dak van het convent pas volgend jaar vervangen wordt. Voor het plaatsen van de centrale verwarming moesten vele muren vrijgemaakt worden en zo koppelen we twee grote werken. Na het herstellen van de plafonds en het plaatsen van de verwarmingselementen moet er veel stof verwijderd worden alvorens de schilderwerken te kunnen aanvatten. Naar schatting moet er zowat 1500 m² beschilderd worden in twee lagen. Voor het herstellen en schilderen schatten we minstens 8000 euro nodig te hebben.

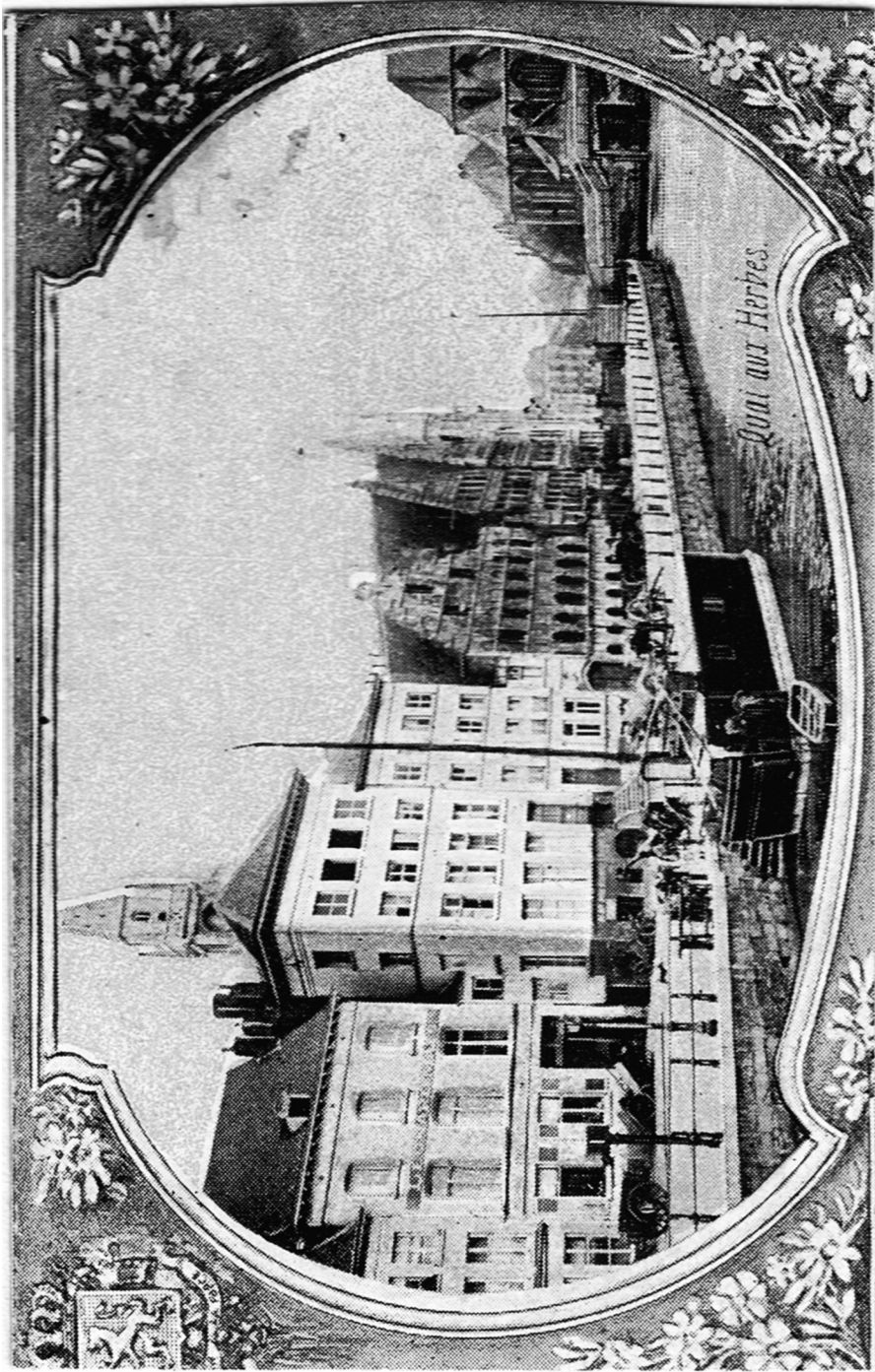
Daarom startten we enkele weken geleden een SPONSORACTIE op. De Heemkundige Kring De Oost-Oudburg en de Heemkundige en Historische vereniging Gent, uitgever van Ghendtsche Tydinghen, gaven de eerste aanzet met elk een storting van €500,00 op de rekening van het DSMG.

Kan je ons helpen? Elke schenking, hoe klein ook, is voor ons belangrijk!

IBAN: BE66 9796 1045 3943. Schrijf in de mededeling: Sponsoractie DSMG. Alle milde schenkers worden op onze website www.DSMG.BE vermeld met het gestorte bedrag. Wie liever onbekend blijft, vermeldt in de mededeling: Naamloos. Zelfstandigen en ondernemers die een belangrijk bedrag willen storten kunnen als return een advertentieruimte krijgen op de website van het DSMG, de blog (<http://dsmg2.blogspot.be/>). Daarvoor neemt men dan best contact op met louis.gevaert@dsmg.be of 09/228 73 58.

Er is ook nood aan vrijwilligers om enkele dinsdagen (vanaf 9 tot 18 uur open) of donderdagen (vanaf 13 tot 18 uur open) te komen schilderen (muren, deuren, vensters). Volg de werken op de website van het DSMG: www.dsmg.be
Alvast bedankt!

Louis Gevaert, DSMG en het bestuur van HHKG Ghendtsche Tydinghen

De graslei voor de restauratie met het oog op de wereldtentoonstelling van 1913.